

Uniunea Europeană: priorități și provocări după 6 decenii de existență

(Biroul de Informare al Parlamentului European în România)

– SINTEZA EVENIMENTULUI –

În data de **24 martie 2017**, Biroul de Informare al Parlamentului European în România a organizat, în parteneriat cu Institutul European din România și Centrul de Informare Europe Direct București, dezbateră intitulată „**Uniunea Europeană: priorități și provocări după 6 decenii de existență**”. Evenimentul a adus în dezbateră tema unor posibile reforme ale structurii instituționale actuale a Uniunii Europene, în contextul aniversării a 60 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma și al pachetului de rezoluții aprobat recent în plenul Parlamentului European. La 10 ani de la aderare, au fost discutate și scenariile de viitor privind rolul și locul României în Uniunea Europeană.

Dezbateră a fost structurată în două secțiuni separate, care au abordat pe de-o parte **Politicele și strategiile instituționale**, iar pe de altă parte, **Provocările la adresa României în noul context european**. Totodată, au fost dezbătute principalele elemente aduse de cele trei rapoarte aprobate în plenul Parlamentului European în data de 16 februarie 2017, rapoarte ce abordează aspecte diferite ale provocărilor cărora Uniunea Europeană trebuie să le facă față în actualul context: *Reforma Tratatelor*, *Profitând la maxim de Tratatul de la Lisabona*, *Consolidarea zonei euro*. Cu aceeași ocazie, a fost prezentată propunerea Comisiei Europene privind viitorul Europei, așa-numita „Carte albă”, ce s-a aflat și în centrul summitului de la Roma din 25 martie 2017 al șefilor de stat și de guvern ai Celor 27.

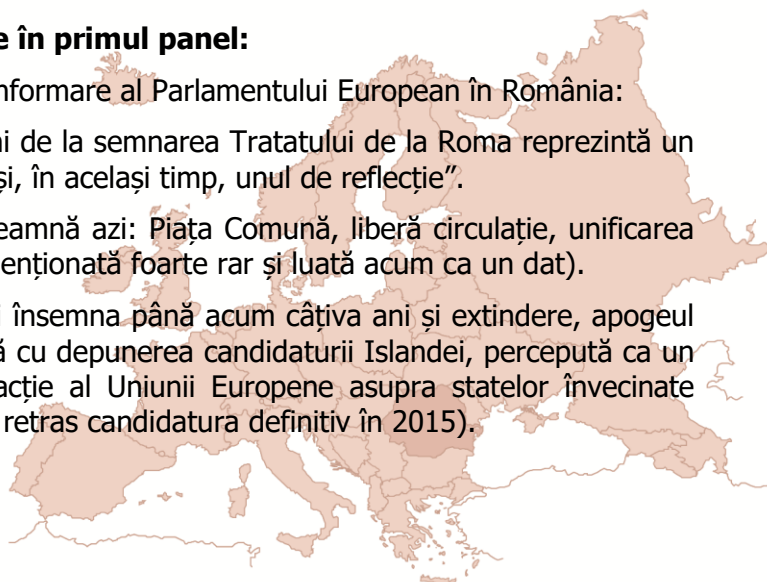
Dezbateră găzduită de Biroul de Informare al Parlamentului European a reunit reprezentanți ai autorităților naționale, ai ambasadelor statelor membre UE la București, ai mediului universitar, precum și think-tank-uri, institute de cercetare, organizații de tineret și ale societății civile cu interes în acest domeniu, mass-media, etc.

Dezbateră a fost moderată de dl. **Dan Cărbunaru**, jurnalist, Director Caleaeuropeana.ro.

Puncte principale exprimate în primul panel:

Dl. **Mihai Roșioru**, Biroul de Informare al Parlamentului European în România:

- „Aniversarea a 60 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma reprezintă un moment de sărbătoare și, în același timp, unul de reflecție”.
- Uniunea Europeană înseamnă azi: Piața Comună, liberă circulație, unificarea continentului și pace (menționată foarte rar și luată acum ca un dat).
- Uniunea Europeană mai însemna până acum câțiva ani și extindere, apogeul fiind atins în 2009 odată cu depunerea candidaturii Islandei, percepută ca un simbol al forței de atracție al Uniunii Europene asupra statelor învecinate (între timp, Islanda și-a retras candidatura definitiv în 2015).

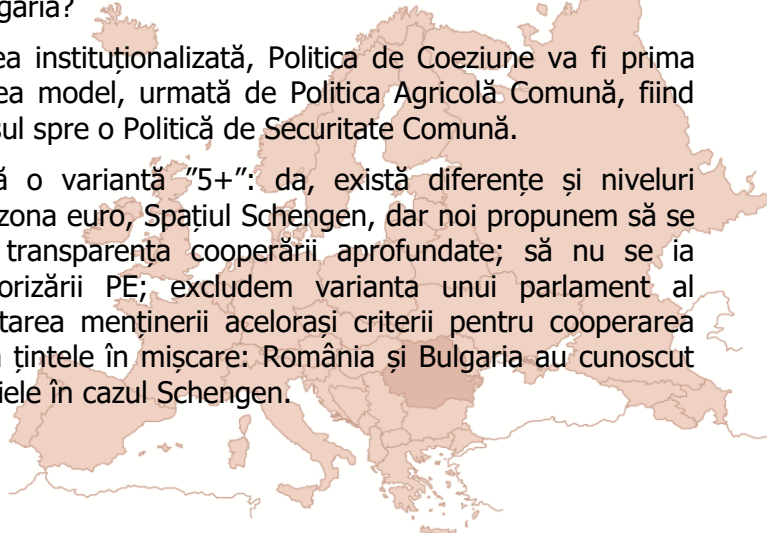
- De atunci Uniunea Europeană a trecut printr-o serie de crize (criza refugiaților și a migranților etc.), a încetat să se extindă și a avut loc șocul *Brexit*.
- Întrebarea cheie este: ce vom face acum? Atât Parlamentul European, cât și Comisia Europeană au încercat să ofere o serie de posibile soluții în ultimele luni.

DI. **Cristian Dan Preda**, Deputat în Parlamentul European, Grupul Partidului Popular European (Creștin- Democrat, PPE):

- „Ultimii 60 de ani au fost marcați de trei mari evoluții politice: decolonizarea; democratizarea Sudului Europei și căderea comunismului”.
- Reunificarea europeană nu este completă, existând periodic tensiuni între Nord și Sud și între Est și Vest.
- Avem o situație foarte complicată în Turcia, țară candidată, și în Vecinătatea Estică. Nu există un consens în UE privind problema politică a frontierelor europene. În cazul Turciei se adaugă și dimensiunea religioasă. În UE s-a crezut mult timp că problema religioasă poate fi ignorată. Dar acum această problemă e în fața noastră.
- Întrebarea fundamentală: când vom fi 27 vom face mai multe sau mai puține decât în prezent? Plecăm cu toții la drum sau mai puțini? Sunt oare statele egale dincolo de indivizi? O altă provocare europeană se referă la toleranța față de străini.
- La ora actuală, suntem într-un punct în care înțelegerea între populari și socialiști în PE (Marea Coaliție) este pusă sub semnul întrebării pentru 2019. Sunt vizibile acum apropieri ale stângii de extrema stângă și ale popularilor de conservatori și liberali. Coalițiile politice sunt în curs de redefinire.

DI. **Victor Boștinaru**, Deputat în Parlamentul European, Vicepreședinte al Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților din Parlamentul European (S&D):

- *Cartea albă* a lui Juncker nu avea cum să nu stârnească valuri. Din cele cinci scenarii cel mai periculos este acela al Europei cu două viteze, pentru că înseamnă instituționalizarea diviziunilor care existau deja *de facto*.
- Dacă apare o Europă a zonei euro, ce facem cu Suedia sau Danemarca? Aceste state nu sunt în Zona euro, deci ce se întâmplă cu ele, le tratezi cum tratezi România sau Bulgaria?
- Dacă se decide divizarea instituționalizată, Politica de Coeziune va fi prima victimă a unui asemenea model, urmată de Politica Agricolă Comună, fiind afectat totodată parcursul spre o Politică de Securitate Comună.
- Grupul socialist sprijină o variantă “5+”: da, există diferențe și niveluri diferite de cooperare – zona euro, Spațiul Schengen, dar noi propunem să se garanteze instituțional transparența cooperării aprofundate; să nu se ia decizii în afara monitorizării PE; excludem varianta unui parlament al Eurozonei; vrem garantarea menținerii aceluiași criterii pentru cooperarea consolidată și excludem țintele în mișcare: România și Bulgaria au cunoscut acest lucru pe propria piele în cazul Schengen.

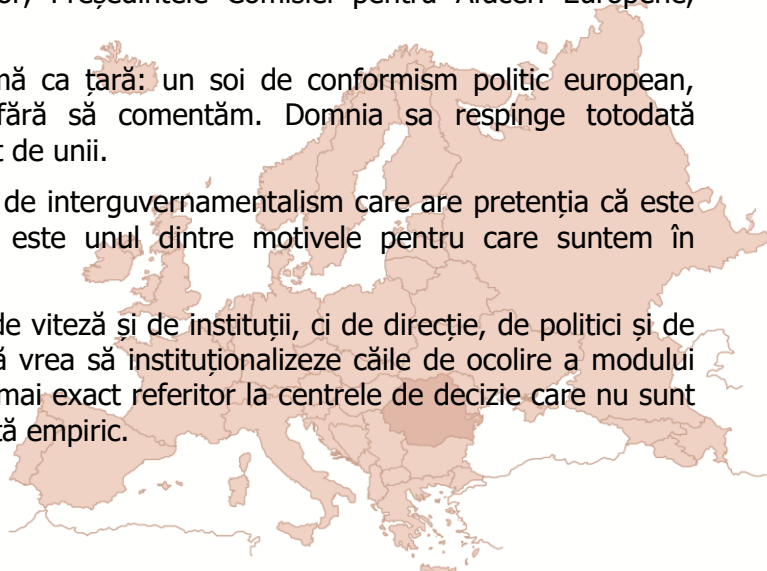
- România nu are cum să se îndrepte spre Grupul Vișegrad, pentru că țara noastră nu are interese în acest grup, care vrea *mai puțină* Europă pe când noi vrem *mai multă* Europă. Modelul politic promovat de Viktor Orban (democrația iliberală) nu este un model demn de urmat pentru România.
- „Mai multă fragmentare va duce la reducerea rolului UE la nivel mondial”.

Dna. **Angela Cristea**, Șeful Reprezentanței Comisiei Europene în România:

- Prima prioritate la nivel european constă în redefinirea securității interne/externe a UE. Atacurile teroriste și fluxurile migratorii au arătat permeabilitatea granițelor externe și ne-au arătat că trebuie să controlăm frontierele externe pentru a garanta spațiul intern.
- A doua prioritate constă în redefinirea modelului social, avem nevoie de o Europă mai socială. Avem un decalaj vast între ceea ce este perceput ca benefic pentru stat și percepția cetățenilor. Este necesară o mai bună redistribuire a avuției naționale/europene, întrucât, deși gradul de sărăcie scade, decalajele dintre săraci și bogați cresc.
- A treia prioritate vizează definirea Europei: ce înseamnă ea, cât de mult se poate aprofunda, cât de mult se poate extinde. Politica de extindere a fost una dintre politicile de succes, dar a fost stopată momentan ca urmare a apariției fisurilor în interiorul spațiului comunitar.
- Prima provocare care ne stă în față constă în a rămâne uniți în formatul actual de 27 de state membre. Vrem să ne asigurăm că Marea Britanie va rămâne ultimul stat care iese din UE.
- A doua provocare este aceea a eficienței. Trebuie să fim mai eficienți, în special la capitolul cooperare interinstituțională. Pentru CE e foarte greu să obțină sprijinul PE și al Consiliului UE pentru inițiativele sale. Unele propuneri ale Comisiei sunt schimbate de cele două instituții.
- Altă provocare ar fi aceea de a-i convinge pe *europenii part-time* că trebuie să fim uniți, ca să putem fi relevanți pe plan global. Trebuie să fim *europeni full-time*. Este inacceptabil ca problemele cetățenilor să nu poată fi rezolvate din cauza unor campanii electorale naționale, presărate cu acuze nejustificate la adresa Uniunii Europene.

Dna. **Gabriela Crețu**, Senator, Președintele Comisiei pentru Afaceri Europene, Senatul României:

- România are o problemă ca țară: un soi de conformism politic european, facem ce spune UE fără să comentăm. Domnia sa respinge totodată catastrofismul promovat de unii.
- A triumfat în UE un soi de interguvernamentalism care are pretenția că este democratic, iar acesta este unul dintre motivele pentru care suntem în situația actuală.
- UE nu are o problemă de viteză și de instituții, ci de direcție, de politici și de funcționare. Cartea albă vrea să instituționalizeze căile de ocolire a modului în care se iau deciziile, mai exact referitor la centrele de decizie care nu sunt în tratate, dar care există empiric.

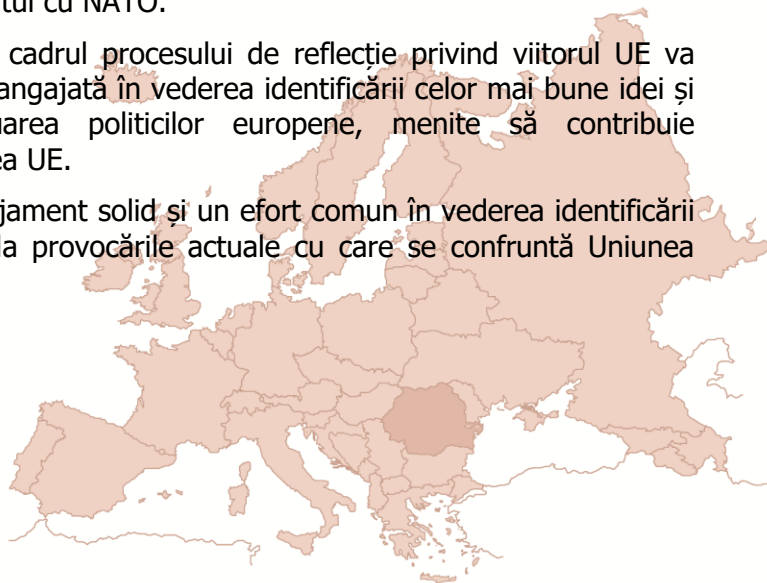

- Părinții fondatori ai UE au gândit o unificare lentă, pas cu pas, însă acest model nu mai funcționează.
- Avem două tipuri de inegalități: în interiorul statelor membre și între statele membre; neoliberalismul a alimentat puternic acest fenomen. Edificarea pilonului social este esențială la ora actuală.
- „Uniunea Europeană este o minunată locomotivă, care ar putea avea la un moment dat un conductor nebun”.
- Cele cinci scenarii ne indică modalități prin care să fim uniți în dezbinare. Cred că există alte variante față de cele propuse de Juncker.

DI. **Bogdan Mănoiu**, Secretar de Stat, Ministerul Afacerilor Externe:

- Marcarea în aceste zile a 60 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma este însoțită de speranța că aceasta va transmite un mesaj de încredere, solidaritate și unitate europeană și de reafirmare principiilor și valorilor fundamentale, care au stat la baza construcției europene.
- „În prezent ne confruntăm cu patru provocări: în primul rând, amenințările reprezentate de populism și extremism, apoi procesele de convergență economică și socială; migrația și gestionarea problemei refugiaților, precum și amenințările cibernetice”.
- Ca urmare a nemulțumirilor, se câștigă alegeri cu discurs antieuropean, inclusiv la alegerile europarlamentare. În România fenomenele eurosceptice nu sunt evidente, dar nu trebuie ignorate.
- Politica de coeziune este pusă serios sub semnul întrebării. România va continua să susțină că UE are o responsabilitate majoră în privința creșterii coeziunii. Va trebui să rămânem la fel de interesați de zona euro. Totodată este necesară dezvoltarea pilonului social.
- Presiunea migratorie a avut un impact puternic asupra funcționării UE. România contribuie la crearea unei politici eficiente de gestionare a migrației. Soluțiile viitoare trebuie să privească cauzele.
- Amenințările de securitate: dezinformarea; spionajul cibernetic, atacurile cibernetice asupra infrastructurilor critice depășesc cadrul actual de securitate. Trebuie intensificată cooperarea în acest sens și credem că UE trebuie să ia măsuri de contracarare a unor astfel de atacuri cibernetice, să fie consolidat parteneriatul cu NATO.
- Abordarea României în cadrul procesului de reflecție privind viitorul UE va rămâne una pozitivă și angajată în vederea identificării celor mai bune idei și soluții pentru continuarea politicilor europene, menite să contribuie la consolidarea și coeziunea UE.
- Este nevoie de un angajament solid și un efort comun în vederea identificării celor mai bune soluții la provocările actuale cu care se confruntă Uniunea Europeană.

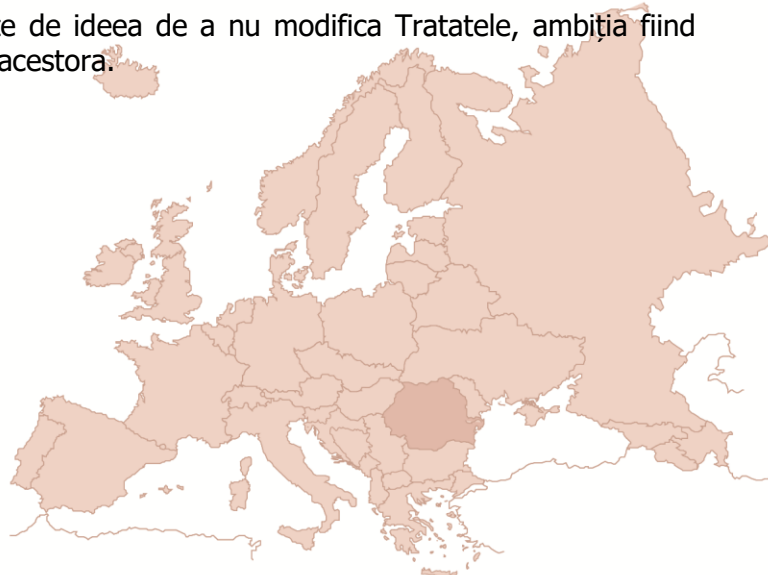
Ultima parte a panelului a fost compusă din sesiunea de **întrebări și răspunsuri**, în care au avut loc o serie de intervenții, pe marginea agendei oficiale, printre care și cea a dlui. **Lazăr Comănescu**, ambasador, fost ministru al afacerilor externe:

Dl. Lazăr Comănescu, Ambasador, fost ministru al afacerilor externe:

- Dacă dorim să facem parte din *nucleul Europei* trebuie să ne preocupe să fim participanți *cu normă întreagă* la proiectul european, trebuie să venim cu idei privind proiectul european.
- Trebuie să vedem de ce nu merge Europa: un prim motiv ar fi schimbarea de paradigmă la nivel global.
- În al doilea rând, ecuația național-comunitar nu este încă rezolvată, avem o revigorare a interguvernamentalismului după criza din 2008, ceea ce a condus la o diminuare a rolului Comisiei Europene.
- În al treilea rând asistăm la diluarea credibilității instituțiilor europene prin utilizarea unor instituții care nu există în Tratatul de la Lisabona (Grupul SHERPA, etc.)
- Susține, la nivel personal, că un mers al UE către o abordare integrativă cu elemente federaliste este inevitabil dacă vrem ca Europa să continue să conteze.

Alte aspecte discutate așa cum au reieșit din *comentariile și răspunsurile* oferite de membrii panelului:

- A venit timpul ca România să genereze beneficii și pentru alte state membre; împreună trebuie să construim acele relații care să mențină pacea.
- UE trebuie să răspundă acelor cauze care au generat insecuritatea externă și să consolideze cooperarea internă și transferul de informații clasificate.
- A fost respinsă ideea unei Europe definite drept „club creștin”, fiind subliniată necesitatea respectării de către noii veniți a prevederilor legale europene. Trebuie să garantăm integrarea și nu *ghetto*-izarea.
- Trebuie să existe o cooperare în politica internă pentru a ne atinge rolul în UE, pentru a schimba ceva avem nevoie de acord politic și de competență.
- Scenariile sunt dominate de ideea de a nu modifica Tratatul, ambiția fiind de a rămâne în limitele acestora.

Puncte principale exprimate în cel de-al doilea panel:

Dl. **Daniel Dăianu**, Membru al Academiei Române, Membru în Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a României:

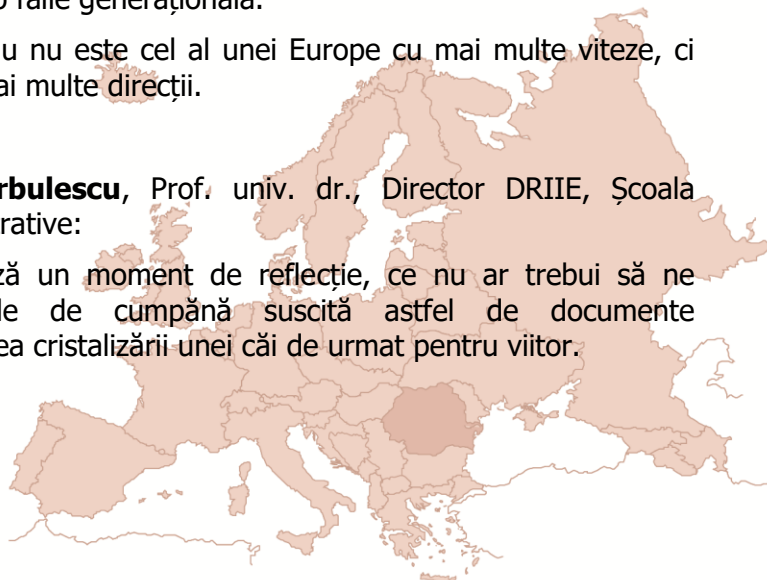
- Context actual caracterizat de mari incertitudini și provocări; dacă nu se reușește o reinventare a Uniunii, aceasta se va desființa.
- Cea mai mare provocare se referă la securitate: societățile se reorientează spre interior (cetățenii invocă contractul social încheiat cu statul, alimentând resurgența naționalismului și a protecționismului).
- Viziunea și voința politică sunt esențiale pentru a salva UE ca bun public; democrația nu poate să reziste într-un loc în care șomajul în rândul tinerilor depășește 40%.
- Geometria variabilă există, iar România este în grupa a patra, vizată în continuare de MCV.
- Marile tensiuni economice sunt în zona euro, nu la periferie. Este nevoie de depășirea „autismului politic”, inclusiv în ceea ce privește gestionarea Pieței Unice, care este o formă de globalizare la scară mai mică.
- România este prezentă de regulă în discuții legate de „probleme românești”. Acest lucru trebuie să se schimbe, iar noi să avem în vedere mai mult și problemele cu vocație transnațională.

Dna. **Alina Bârgăoanu**, Prof. univ. dr., Școala Națională de Studii Politice și Administrative:

- Există o “serie de erori de judecată, sofisme, inerții” cu privire la Uniunea Europeană, în rândul opiniei publice și al decidenților, cum ar fi: UE este o construcție eternă (se face confuzia între Europa și Uniunea Europeană); istoria acestei părți a Europei este un marș triumfal spre unitate; UE este o construcție între egali; analizele critice la adresa UE sunt dovezi de antieuropeanism.
- România trebuie să evite pericolul de a deveni o țară fracturată pe interior și izolată în exterior; avem nevoie de o Carte albă privind viitorul României.
- Țara noastră este fracturată nu numai din punct de vedere al coeziunii regionale, dar există și o falie generațională.
- Cel mai sumbru scenariu nu este cel al unei Europe cu mai multe viteze, ci cel al unei Europe cu mai multe direcții.

Dl. **Iordan Gheorghe Bărbulescu**, Prof. univ. dr., Director DRIIE, Școala Națională de Studii Politice și Administrative:

- Cartea albă marchează un moment de reflecție, ce nu ar trebui să ne surprindă; momentele de cumpănă suscită astfel de documente programatice în vederea cristalizării unei căi de urmat pentru viitor.

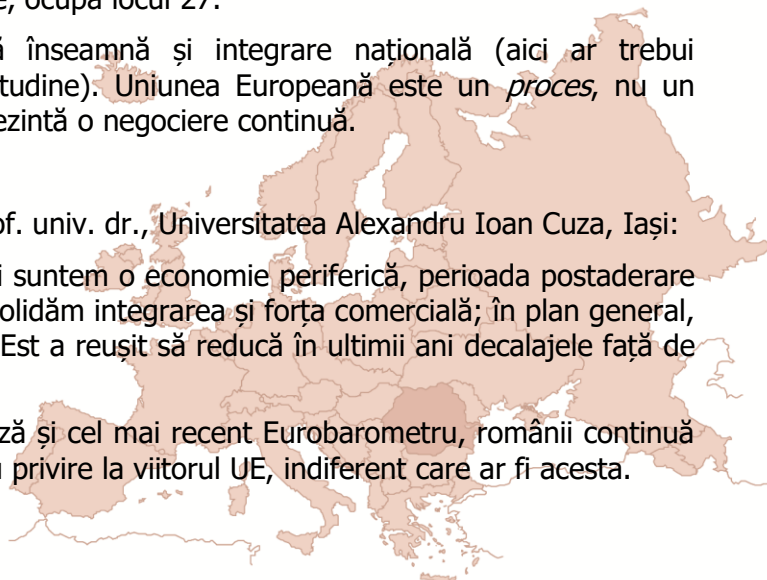
- Trebuie să consolidăm dimensiunea supranațională a proiectului european, fără a scăpa însă din vedere interesele și sensibilitățile statelor membre.
- Geometria variabilă de care se tot vorbește este de fapt expresia acelor forme de *cooperare consolidată* introduse prin Tratatul de la Amsterdam din 1997.
- În anumite privințe, România este deja parte a nucleului dur, sprijinind consolidarea cooperării: Parchetul european și PSAC.
- Este important să existe cât mai multe astfel de dezbateri pe teme de rezonanță europeană cu relevanță națională, în vederea formulării unor poziții de țară pertinente.
- „Dacă ne dorim o politică externă bună, avem nevoie de o politică internă excepțională”.

Dl. **Vasile Pușcaș**, Prof. univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca:

- Cartea albă obligă statele și cetățenii, dar mai ales politicienii, să se poziționeze față de viitorul Europei.
- Politicienii populiști știu foarte bine să blameze UE pentru eșecuri și să își asume meritele pentru succesele interne.
- Criza existențială traversată în prezent de Uniune își are originile în criza constituțională determinată de respingerea Tratatului Constituțional din 2005 de către Franța și Olanda (potențată de criza economică din 2008-2009).
- Tratatul de la Roma a pus bazele metodei comunitare, iar după 2004 am asistat la o pondere din ce în ce mai mare a interguvernamentalismului, ce a sporit rolul guvernelor naționale ale statelor membre în procesul de elaborare al politicilor.
- Din păcate, România este cel mai fracturat stat membru din punct de vedere social; avem nevoie de o evaluare de impact la 10 ani de la aderare.
- Este nevoie de un stat puternic, de o administrație publică puternică și de capacitate administrativă pentru compatibilizarea cu politicile/instituțiile Statelor Membre.
- Integrarea europeană este un proces continuu de negociere, iar România, ca putere de negociere, ocupă locul 27.
- Integrarea europeană înseamnă și integrare națională (aici ar trebui dezvoltată o nouă atitudine). Uniunea Europeană este un *proces*, nu un fapt, nu un act și reprezintă o negociere continuă.

Dna. **Gabriela Pascariu**, Prof. univ. dr., Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași:

- *România pozitivă*: deși suntem o economie periferică, perioada postaderare ne-a ajutat să ne consolidăm integrarea și forța comercială; în plan general, Europa Centrală și de Est a reușit să reducă în ultimii ani decalajele față de Vest.
- După cum ne sugerează și cel mai recent Eurobarometru, românii continuă să rămână optimiști cu privire la viitorul UE, indiferent care ar fi acesta.

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Conferință

- *România periferică*: perifericitatea economică este coroborată de cea spațială; Guvernul României promovează un model de dezvoltare centru-periferie: dezvoltarea periferiei estice ar putea dilua din caracterul periferic al României, conferind un grad mai ridicat de coeziune.
- *România reactivă*: România trebuie să joace un rol mai important într-o Europă care lasă uneori impresia unui construct nedefinit și grăbit.
- Să nu uităm că geografia variabilă, care ne sperie în prezent, ne-a fost utilă și nouă atunci când am aderat la Uniune.

Dl. **Liviu Mureșan**, Președinte Fundația EURISC:

- Există multe idei referitoare la viitorul Europei, însă o bună parte dintre ele sunt irosite, mai ales dacă vin dinspre periferie.
- UE traversează o criză, iar viitorul său va depinde în bună măsură de modul în care va reuși să gestioneze instabilitatea din interiorul și exteriorul său.
- Vechea arhitectură de securitate s-a schimbat: SUA și China devin din ce în ce mai asertive pe plan european, unde se întâlnesc cu Rusia.
- O greșeală fundamentală pe care o face Uniunea Europeană în dosarul migrației este că se concentrează mai mult pe efecte și mai puțin pe cauze.

Dna. **Gabriela Drăgan**, Prof. univ. dr., Director General, Institutul European din România:

- Dezbaterile din spațiul românesc dedicate dosarelor europene păcătuiesc uneori prin faptul că merg prea mult în zona teoretică, încercând să transmită mesaje mai greu de digerat pentru omul de rând, nefamiliarizat cu limbajul de specialitate.
- În ceea ce privește Cartea albă, scenariile cu nr. 3 și 4 sunt cel mai probabil a fi adoptate.
- Pentru a înțelege prioritățile Uniunii Europene, este foarte util să ne uităm la alocările bugetare din cadrul financiar multianual, dincolo de retorica politică; plecarea Regatului Unit va conduce automat la reducerea bugetului, iar procesul de negociere a priorităților va fi și mai dificil.
- Este nevoie de o Europă (și o Românie) informată și educată.
- La 10 ani de la aderare, încrederea românilor în Uniunea Europeană continuă să se situeze peste media europeană, poziționându-se însă pe o tendință descendentă comparativ cu momentul aderării.

